

P. Czarnecki | M. Czerwińska (red.)

Uczestnicy postępowania karnego

w świetle nowelizacji
procedury karnej po 1.7.2015 r.

Komentarz praktyczny

PRAWO **SĄDOWE** PRAWO **SĄDOWE** PRAWO **SĄDOWE**

P. Czarnecki | M. Czerwińska (red.)

Uczestnicy postępowania karnego

w świetle nowelizacji
procedury karnej po 1.7.2015 r.

Komentarz praktyczny

Wydawnictwo C.H.Beck
Warszawa 2015

Wydawca: Ewelnia Skibniewska
Redakcja: Karolina Bloch

Recenzja naukowa:
prof. dr hab. Stanisław Waltoś
prof. UwB dr hab. Andrzej Sakowicz

Projekt okładki: GRAFOS

© Wydawnictwo C.H.Beck 2015

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Tim-Print, Warszawa
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-7613-4

ISBN e-book 978-83-255-7614-1

Spis treści

Przedmowa	XI
Informacje o Autorach	XIII
Wykaz skrótów	XIX
Wykaz literatury	XXIII
Wykaz orzecznictwa	XXXIX

Część I. Kontradymykość

Rozdział I. Nowe zadania i wyzwania dla uczestników procesu po „Wielkiej Nowelizacji 2015” – <i>Paweł Czarnecki</i>	3
§ 1. Wstęp	3
§ 2. Dlaczego określenie „Wielka Nowelizacja 2015”?	4
§ 3. W stronę kontradymykości	7
§ 4. Dwa zadania dla stron procesowych	9
§ 5. Konkluzje	13
Rozdział II. Uprawnienia pokrzywdzonego w postępowaniu przygotowawczym w świetle zasady kontradymykości – <i>Katarzyna Hejnowicz</i>	15
§ 1. Wstęp	15
§ 2. Pozycja pokrzywdzonego w postępowaniu przygotowawczym	16
§ 3. Faktyczne i prawne przyczyny braku aktywności pokrzywdzonego w procesie	21
§ 4. Konkluzje	24
Rozdział III. Oskarżyciel a obrońca w świetle modelowych zmian procesu karnego. Przeciwnicy procesowi czy partnerzy do negocjacji? – <i>Agnieszka Orfin</i>	27
§ 1. Wstęp	27
§ 2. Dwoistość procesu karnego a rola i zadania oskarżyciela oraz obrońcy	28
§ 3. Przeciwność ról procesowych oskarżyciela i obrońcy a możliwość ich wzajemnej współpracy	34
§ 4. Konkluzje	38
Rozdział IV. Kontradymykość postępowania a udział sądu w dotarciu do prawdy materialnej – <i>Mateusz Popiel</i>	40
§ 1. Wstęp	40

§ 2. Kontradycyjność	41
§ 3. Nowelizacja 2015... ku kontradycyjności	43
§ 4. Rola sądu	47
§ 5. Konkluzje	49
Rozdział V. Oskarżony i prokurator stronami równymi sobie? Rozważania nad równouprawnieniem stron w postępowaniu karnym po „Wielkiej Nowelizacji 2015” – Anna Sikora, Mateusz Nowak	51
§ 1. Wstęp	51
§ 2. Wyjaśnienie podstawowych pojęć	52
§ 3. Prawo do obrony a pozycja prawna oskarżonego w procesie karnym ..	53
§ 4. Pozycja prawna prokuratora w procesie karnym	55
§ 5. Pozycja prawna stron a tzw. zatrzymanie prokuratorskie	56
§ 6. Pozycja prawna stron a konsensualizm	57
§ 7. Pozycja stron a stawiennictwo na rozprawę	58
§ 8. Pozycja faktyczna stron	59
§ 9. Konkluzje	60
Część II. Osoba podejrzana i podejrzany	
Rozdział I. Sądowa kontrola zatrzymania procesowego w świetle standardów konstytucyjnych i strasburskich – Błażej Boch	65
§ 1. Wstęp	65
§ 2. Zatrzymanie a tymczasowe aresztowanie	66
§ 3. Prawo osoby podejrzanej do natychmiastowego postawienia przed sądem	67
§ 4. Udział sądu w postępowaniu przygotowawczym a zatrzymanie procesowe	70
§ 5. Konkluzje	73
Rozdział II. Prawo do obrony osoby podejrzanej i zatrzymanego na gruncie ustawy karnoprocesowej – Dorota Pankowska-Lipiec	75
§ 1. Wstęp	75
§ 2. Źródła prawa do obrony	76
§ 3. Formalne nabycie statusu podejrzanego a prawo do obrony	77
§ 4. Prawo do obrony osoby faktycznie podejrzanej	78
§ 5. Prawo do obrony zatrzymanego	80
§ 6. Prawo zatrzymanego do kontaktu z obrońcą	82
§ 7. Zrzeczenie się prawa do milczenia i prawa do kontaktu z adwokatem ..	84
§ 8. Konkluzje	85
Rozdział III. Osoba podejrzana – (nie)pełnoprawny uczestnik procesu karnego? – Magdalena Tokarska	87
§ 1. Wstęp	87
§ 2. Osoba podejrzana jako uczestnik procesu karnego	88

§ 3. Obowiązki i prawa osoby podejrzanej	90
§ 4. Osoba podejrzana jako podmiot prawa do obrony	92
§ 5. Co dalej z osobą podejrzaną?	95
§ 6. Konkluzje	97
Rozdział IV. Pozycja zatrzymanego w postępowaniu karnym	
– <i>Natalia Kwiecień, Joanna Pawlikowska</i>	99
§ 1. Wstęp	99
§ 2. Rodzaje zatrzymań	100
§ 3. Uprawnienia zatrzymanego a jego status w procesie	102
§ 4. Zażalenie na zatrzymanie	106
§ 5. Konkluzje	110
Część III. obrońca i pełnomocnik	
Rozdział I. Jak legalnie uchronić niewinnego przed skazaniem, czyli o sytuacji obrońcy na styku prawa karnego materialnego i procesowego	
– <i>Milena Garwol</i>	113
§ 1. Wstęp	113
§ 2. Pozyskiwanie dowodów za pomocą czynu zabronionego	114
§ 3. Adresat Działu V Kodeksu postępowania karnego	116
§ 4. Zebrany nielegalnie materiał dowodowy... czy można usprawiedliwić obrońcę?	118
§ 5. Co zrobić z dowodem pozyskanym w sposób nielegalny?	121
§ 6. Konkluzje	123
Rozdział II. Radca prawny jako profesjonalny reprezentant stron w postępowaniu karnym	
– <i>Paweł Dębowski</i>	125
§ 1. Wstęp	125
§ 2. Uprawnienia radców prawnych w postępowaniu karnym	126
§ 3. Pojęcie „profesjonalizmu”	128
§ 4. Możliwość działania na niekorzyść reprezentowanego	130
§ 5. Radca prawny jako obrońca w postępowaniu karnym	131
§ 6. Rola profesjonalnego reprezentanta stron w postępowaniu karnym	134
§ 7. Konkluzje	135
Rozdział III. Obrona formalna w nowym modelu postępowania karnego	
– <i>Kamila Majchrzak, Piotr Misztal</i>	137
§ 1. Wstęp	137
§ 2. Podmiot fachowy będący obrońcą	138
§ 3. Obrona obligatoryjna	139
§ 4. Przymus adwokacko-radcowski	143
§ 5. Pomoc prawna z urzędu	145
§ 6. Konkluzje	148

Rozdział IV. Czy oskarżony w polskim procesie karnym ma „prawo do kłamstwa”? – <i>Daria Majewska</i>	149
§ 1. Wstęp	149
§ 2. Prawo do obrony przejawem wolności gwarantowanej przez państwo	149
§ 3. Czy z prawa do milczenia może wynikać uprawnienie do kłamstwa? ..	152
§ 4. Konkluzje	156
Rozdział V. Wyzwania dla adwokata w znowelizowanej procedurze karnej – <i>Mariusz Ratajczak</i>	158
§ 1. Wstęp	158
§ 2. Adwokat jako pełnomocnik pokrzywdzonego	159
§ 3. Adwokat jako obrońca	163
§ 4. Konkluzje	168
 Część IV. Pokrzywdzony 	
Rozdział I. Wątpliwości związane z udziałem sądu w postępowaniu przygotowawczym – <i>Piotr Karasek, Martyna Sepko</i>	173
§ 1. Wstęp	173
§ 2. Charakter czynności sądowych w postępowaniu przygotowawczym ..	174
§ 3. Formy ingerencji sądu w postępowanie przygotowawcze	175
§ 4. Czynności sądu a realizacja zasad procesowych	179
§ 5. Konkluzje	184
Rozdział II. Dostęp pokrzywdzonego do informacji procesowych na etapie postępowania przygotowawczego – <i>Katarzyna Lewak</i>	185
§ 1. Wstęp	185
§ 2. Definicja pokrzywdzonego	186
§ 3. Obowiązek informowania uczestników postępowania a zasady procesowe	187
§ 4. Uprawnienia pokrzywdzonego	190
§ 5. Ochrona pokrzywdzonego	193
§ 6. Konkluzje	196
Rozdział III. Faktycznie pokrzywdzony przestępstwem na drodze ku sprawiedliwości – <i>Michał Magdziak</i>	198
§ 1. Wstęp	198
§ 2. Kryteria definiujące pokrzywdzonego na gruncie Kodeksu postępowania karnego	199
§ 3. Faktyczne pokrzywdzenie przestępstwem a uzyskanie statusu pokrzywdzonego	201
§ 4. Działania ustawodawcy na rzecz podmiotów faktycznie pokrzywdzonych przestępstwem	208
§ 5. Konkluzje	209

Rozdział IV. Uprawnienia pokrzywdzonego w świetle nowelizacji Kodeksu karnego i Kodeksu postępowania karnego – środek karny (kompensacyjny) z art. 46 KK – <i>Filip Nowak, Jakub Ławicki</i>	211
§ 1. Wstęp	211
§ 2. Regulacja Kodeksu karnego	212
§ 3. Zagadnienia cywilnoprawne	216
§ 4. Regulacja Kodeksu postępowania karnego	219
§ 5. Konkluzje	222
Rozdział V. O statusie pokrzywdzonego przy przestępstwach przeciwko dobrom ogólnym w kontekście art. 306 § 1a pkt 3 KPK – <i>Kamil Mamak</i>	224
§ 1. Wstęp	224
§ 2. Problem „dobra prawnego” w definicji pokrzywdzenia	225
§ 3. Status pokrzywdzonego przy przestępstwach przeciwko dobrom ogólnym	228
§ 4. Status pokrzywdzonego w kontekście art. 306 § 1a pkt 3 KPK	232
§ 5. Konkluzje	235
 Część V. Prokurator 	
Rozdział I. Obiektywizm prokuratora w świetle założeń Nowelizacji 2015 – <i>Monika Abramek</i>	239
§ 1. Wstęp	239
§ 2. Prokurator jako adresat zasady obiektywizmu	241
§ 3. Rola prokuratora w postępowaniu przygotowawczym a zasada obiektywizmu	243
§ 4. Rola prokuratora w postępowaniu jurysdykcyjnym a zasada obiektywizmu	245
§ 5. Konkluzje	247
Rozdział II. Prokurator jako rzecznik interesu publicznego – <i>Marcin Klonowski</i>	249
§ 1. Wstęp	249
§ 2. Funkcje prokuratora w postępowaniu karnym	250
§ 3. Udział prokuratora w postępowaniu na podstawie art. 55 § 4 KPK	252
§ 4. Udział prokuratora w postępowaniu na podstawie art. 60 § 1 KPK	257
§ 5. Konkluzje	258
Rozdział III. Rola Inspektora Pracy jako organu wykonującego uprawnienia oskarżyciela – <i>Piotr Potocki</i>	261
§ 1. Wstęp	261
§ 2. Ocena obecnego stanu prawnego	262
§ 3. Analiza obecnego stanu faktycznego	265
§ 4. Uprawnienia organów PIP wykonujących uprawnienia pokrzywdzonego	267
§ 5. Konkluzje	271

Spis treści

Rozdział IV. Prokurator i prokuratura w świetle wzmocnionej zasady kontradiktoryjności – <i>de lege lata</i> i <i>de lege ferenda</i> – <i>Mateusz Wiśniewski</i> .	273
§ 1. Wstęp	273
§ 2. Konsekwencje wzmocnienia kontradiktoryjności procesu karnego	274
§ 3. Powiązanie prokuratora referenta z prowadzonymi lub nadzorowanymi postępowaniami przygotowawczymi	276
§ 4. Problematyka właściwości rzeczowej	279
§ 5. Likwidacja prokuratury wojskowej	281
§ 6. Obowiązkowy referat oskarżycielski a model prokuratury	282
§ 7. Konkluzje	284
Rozdział V. Rola prokuratora w znowelizowanym postępowaniu karnym – <i>Tomasz Gurdak, Bogusław Kromolowski</i>	286
§ 1. Wstęp	286
§ 2. Szybkość postępowania a zasady prawdy materialnej i obiektywizmu	287
§ 3. Prokurator a dyspozycyjność procesu karnego	291
§ 4. Nadmiar obowiązków prokuratora	293
§ 5. Konkluzje	295
Część VI. Sąd	
Rozdział I. Sprawny sędzia a efektywne rozpoznanie sprawy – teoria a praktyka – <i>Michał Błoński</i>	301
§ 1. Wstęp	301
§ 2. Sprawność w ramach przygotowania do rozprawy głównej	302
§ 3. Sprawność na rozprawie	305
§ 4. Konkluzje	310
Rozdział II. Dziennikarze na sali sądowej... kilka uwag o jawności rozprawy głównej – <i>Beata Najman</i>	313
§ 1. Wstęp	313
§ 2. Uzasadniony interes społeczny	315
§ 3. Interes prywatny uczestnika postępowania	317
§ 4. Utrudnianie prowadzenia rozprawy	318
§ 5. Zezwolenie	320
§ 6. Konkluzje	323
Rozdział III. Relacje osobiste i procesowe zagrażające sędziowskiej bezstronności – <i>Zuzanna Ochońska</i>	325
§ 1. Wstęp	325
§ 2. Instytucja wyłączenia sędziego	326
§ 3. Osobiste relacje zagrożeniem dla bezstronności sędziego	329
§ 4. Relacje procesowe zagrożeniem dla bezstronności sędziego	330
§ 5. Postulaty <i>de lege ferenda</i>	333
§ 6. Konkluzje	335

Rozdział IV. Ograniczenie inicjatywy dowodowej sądu – <i>Adrianna Pabian</i> ...	336
§ 1. Wstęp	336
§ 2. W kierunku modelu kontradiktoryjnego	337
§ 3. Niezbędny „wentyl bezpieczeństwa”	340
§ 4. Rezygnacja z prawdy materialnej	344
§ 5. Nowe ujęcie zasady <i>in dubio pro reo</i>	346
§ 6. Konkluzje	347
Rozdział V. Zasady wyznaczania składu orzekającego w świetle bezwzględnych przyczyn odwoławczych – <i>Adrian Rycerski</i>	349
§ 1. Wstęp	349
§ 2. Zasada <i>fair trial</i> a skład sądu	350
§ 3. Skład orzekający na gruncie obowiązującego Kodeksu postępowania karnego	352
§ 4. Pojęcie nienależytej obsady sądu w orzecznictwie i doktrynie	354
§ 5. Zasada sądu mieszanego a nienależyta obsada sądu	357
§ 6. Konkluzje	359
Rozdział VI. Instancja pozioma i jej miejsce w polskim procesie karnym – <i>Jędrzej Siarkowski</i>	361
§ 1. Wstęp	361
§ 2. <i>Ratio legis</i> instancji poziomej i odwołania poziomego	362
§ 3. Instancja pozioma w Kodeksie postępowania karnego	365
§ 4. Konkluzje	370
Indeks rzeczowy	373